

Brüssel, 24. november 2017
(OR. en)

14867/17

Institutsioonidevaheline
dokument:
2008/0140 (CNS)

SOC 760
ANTIDISCRIM 59
JAI 1097
MI 872
FREMP 134

ARUANNE

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER I) / nõukogu
Eelmise dok nr:	14071/17
Komisjoni dok nr:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Teema:	Ettepanek: nõukogu direktiiv, mis käsitleb võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamist sõltumata isikute usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest – Eduaruanne

I. SISSEJUHATUS

Komisjon võttis 2. juulil 2008 vastu nõukogu direktiivi ettepaneku, mille eesmärk on laiendada kaitset usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel diskrimineerimise eest ka väljapoole tööhõive valdkonda. Kavandatava võrdset kohtlemist käsitleva horisontaalse direktiiviga, mis täiendab selles vallas kehtivaid EÜ õigusnorme,¹ keelatakse diskrimineerimine eespool nimetatud põhjustel järgmistes valdkondades: sotsiaalkaitse, sh sotsiaalkindlustus ja tervishoid; haridus; ning juurdepääs kaupadele ja teenustele, sealhulgas eluasemele.

¹ Elkkõige nõukogu direktiivid 2000/43/EÜ, 2000/78/EÜ ja 2004/113/EÜ.

Suur enamik delegatsioone on ettepaneku suhtes põhimõtteliselt positiivselt meelestatud ning paljud on kiitnud heaks asjaolu, et ettepaneku eesmärk on täiendada olemasolevat õigusraamistikku, käsitledes kõiki nelja diskrimineerimise põhjust horisontaalse lähenemisviisi abil.

Enamik delegatsioone on kinnitanud, et on oluline edendada võrdset kohtlemist kui Euroopa Liidu ühist sotsiaalset väärtust. Mitu delegatsiooni on eriti rõhutanud ettepaneku tähtsust ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni (UNCRPD) rakendamise kontekstis. Mõni delegatsioon oleks siiski eelistanud puuetega inimeste suhtes kaugeleulatuvamaid sätteid.

Kuigi rõhutades diskrimineerimise vastase võitluse tähtsust, on mõned delegatsioonid pidanud varem küsitavaks vajadust komisjoni ettepaneku järele, millega nende arvates sekkutakse teatavates küsimustes liikmesriikide pädevusse ja mis on nende arvates vastuolus subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega. Teatavad delegatsioonid on endiselt vastu sellele, et kohaldamisalasse kuuluvad sotsiaalkaitse ja haridus. Kaks delegatsiooni säilitasid üldise reservatsiooni.

Teatavad delegatsioonid on samuti soovinud täpsustusi ning väljendanud muret iseäranis seoses õiguskindluse puudumise, pädevuste jaotuse ning ettepaneku praktilise, rahandusliku ja õigusliku mõjuga.

Praegu on kõik delegatsioonid säilitanud ettepaneku suhtes üldise analüüsi reservatsiooni. CZ, DK, MT ja UK säilitavad parlamentaarse analüüsi reservatsiooni. Komisjon on oma esialgset ettepanekut kinnitanud ning säilitanud analüüsi reservatsiooni kõikide sellesse tehtud muudatuste suhtes.

Euroopa Parlament võttis oma arvamuse vastu nõuandemenetluse korras 2. aprillil 2009². Lissaboni lepingu jõustumise järel 1. detsembril 2009 kohaldatakse selle ettepaneku suhtes nüüd Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 19; seega on pärast Euroopa Parlamendilt *nõusoleku* saamist vajalik nõukogu ühehäälneline otsus.

² Vt dok A6-0149/2009. Jean Lambert (UK/LIBE/Verts/ALE) on praegu EP raportöör.

II. NÕUKOGU TÖÖ EESTI EESISTUMISE AJAL

Sotsiaalküsimuste töörühm jätkas Eesti eesistumise ajal ettepaneku läbivaatamist³, võttes aluseks kaks eesistujariigi sõnastusettepanekutega dokumenti⁴.

Töörühmas toimunud aruteludel keskenduti eelkõige järgmistele põhiküsimustele:

a) **Mitmekordne diskrimineerimine** (*artikli 2 lõiked 2 ja 3-a ning põhjendused 12 ja 12ab*)

Oma sõnastusettepanekutes püüdis eesistujariik selgitada varem direktiivi eelnõu teksti lisatud mitmekordse diskrimineerimise mõistet, et pakkuda diskrimineerimise ohvritele paremat kaitset.

Eesistujariik rõhutas, et mitmekordne diskrimineerimine on praktikas levinud, kuid seda on väga raske tõestada, ning et diskrimineerimise alused mitmekordse diskrimineerimise korral on sageli käsitletud erinevates õigusaktides. Niisiis hõlmab läbirääkimise objektiks oleva direktiivi eelnõu usutunnistust või veendumust, puuet, vanust ja seksuaalset sättumust, kusjuures soo alusel diskrimineerimist käsitletakse direktiivis 2004/113/EÜ⁵ ning rassilise või etnilise päritolu alusel diskrimineerimist direktiivis 2000/43/EÜ⁶.

Seetõttu tegi eesistujariik ettepaneku lisada artikli 2 lõikesse 3-a ristviited eespool nimetatud direktiividele ning selgitada põhjenduses kõnealust mõistet järgmiselt:

³ Koosolekud toimusid 20. septembril ja 14. novembril.

⁴ Vt dok 11857/17 ja 2480/17.

⁵ Nõukogu 13. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/113/EÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega. ELT L 373, 21.12.2004, lk 37.

⁶ Nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust. ELT L 180, 19.7.2000, lk 22.

„Mitmekordse diskrimineerimisena mõistetakse mis tahes vormis diskrimineerimist, mis esineb kahe või enama järgmise diskrimineerimisaluse kombinatsioonis: usutunnistus või veendumus, vanus ja seksuaalne sättumus, või mõnedel juhtudel, sugu ja rassiline või etniline päritolu. Selline mitmekordne diskrimineerimine võib samuti toimuda kahe või enama diskrimineerimisaluse kombinatsioonis, kusjuures eraldi võetuna ei põhjustaks need asjaomase isiku diskrimineerimist“ (põhjendus 12ab).

Paljud delegatsioonid kordasid, et nad toetavad mitmekordse diskrimineerimise kontseptsiooni lisamist direktiivi eelnõusse, ja tervitasid selle uut sõnastust.

Kuigi komisjon väljendas suurt heameelt mitmekordse diskrimineerimise lisamise üle, rõhutas ta vajadust tagada, et mitmekordne diskrimineerimine soo ja rassilise päritolu alusel, mis on ainus mitmekordse diskrimineerimise vorm, mis on määratlusest välja jäetud, oleks täielikult hõlmatud. Lisaks, võttes arvesse teatud delegatsioonide varasemaid ettepanekuid, toetas komisjon direktiivi teksti viite lisamist direktiivile 79/7/EMÜ⁷.

Kaks delegatsiooni ei saanud mitmekordse diskrimineerimise lisamisega siiski nõustuda, mainides muu hulgas, et neil on kahtlusi selle praktilisuse suhtes. Teatavad teised delegatsioonid säilitavad selles küsimuses parlamentaarse analüüsi reservatsiooni.

b) Võrdõiguslikkuse andmed (artikli 15 lõige 4 ja põhjendus 28)

Oma sõnastusettepanekutes oli eesistujariik ümber sõnastanud statistika kogumist käsitlevad nõuded, püüdes saavutada liikmesriikide jaoks suuremat paindlikkust, kutsudes neid üles edendama võrdset kohtlemist ja diskrimineerimist käsitlevate andmete kogumist kooskõlas oma siseriiklike õigusnormide ja tavadega ning liidu kohaldatava õigusega, eelkõige isikuandmete kaitsega seotud õigusnormide ja tavadega.

Paljud delegatsioonid avaldasid uue sõnastuse üle heameelt.

⁷ Nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiiv meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas. ELT L 6, 10.1.1979, lk 24.

c) **Muud küsimused** (*põhjendused 2a, 4, 5a, 6, 7, 12, 12ab, 21 ja 28*)

Eesistujariik tegi põhjendustesse mitmeid kohandusi, sealhulgas lisades eraldi põhjenduse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni kohta (põhjendus 2a) ja viited diskrimineerimise teemat käsitlevatele nõukogu poliitilistele deklaratsioonidele (põhjendus 5a), samuti Euroopa sotsiaalõiguste sammast käsitlevale komisjoni soovitusetele (põhjendus 7).

III. LAHENDAMATA KÜSIMUSED

Täiendavalt tuleb arutada eespool nimetatud küsimusi, samuti veel mitut muud lahendamata küsimust, sealhulgas järgmisi:

- direktiivi kohaldamisala, kuna teatavad delegatsioonid on vastu, et sellesse kuuluvad sotsiaalkaitse ja haridus;
- seni lahendamata aspektid seoses pädevuste jaotuse ja subsidiaarsusega, ning
- direktiiviga kehtestatavate kohustustega seonduv õiguskindlus.

Delegatsioonide seisukohtade üksikasjad on esitatud dokumentides 12362/17 ja 14071/17.

IV. KOKKUVÕTE

Ehkki arutelu jooksul käsitletud küsimustes on Eesti eesistumise ajal tehtud tõelisi edusamme, on enne nõutava ühehäälsuse saavutamist nõukogus vaja läbi viia täiendav poliitiline arutelu.